

OSNOVNI PRINCIPI U HRANIDBI KRAVA MUZARA

Osnovni principi u hranidbi svih vrsta domaćih životinja jeste da ih moramo pravilni nahraniti i nasititi. Stoga obzirom na građu i funkciju probavnog trakta preživača, mi ih ne možemo hraniti samo s visokoprobavljivim krmivima.

Te su životinje prilagođene na hranu koja sadrži relativno znatne količine surovih vlakana, a koja hrana nije suviše probavljiva (oko 65 %). Kod nedostatka takove hrane u obroku može da dođe do manjih ili većih smetnji u probavi, jer im upravo taj dio obroka među inim daje i osjećaj sitosti.

Jednako je nepravilno ukoliko obrok sadrži suviše voluminozne hrane jer u tom slučaju postoji opasnost da životinja bude doduše sita, ali da ne bude istovremeno i dovoljno nahranjena, tj. da u takovom obroku ne dobije potrebnu količinu hranjivih tvari za visoku produkciju.

Stoga pri normiranju prehrane krava muzara redovito navodimo i potrebe na tzv. balastu (neprobavljive tvari hrane) odnosno u novijoj literaturi potrebe na suhoj tvari, koji nam služe kao mjerilo za sitost kod muzara.

Tako muzara teška 500 do 600 kg treba dnevno oko 4,3 kg balasta, odnosno oko 8-10 kg suhe tvari. Potrebe na suhoj tvari koji su navedene u tablicama polaze od navedene osnovne količine i rastu proporcionalno prema produkciji mlijeka. Tako krava muzara, teška 500 do 600 kg, koja producira 30 kg mlijeka na dan treba u obroku dobiti dnevno oko 15 do 20 kg suhe tvari.

Želimo li međutim sastaviti dobar obrok za krave muzare, osobito za one koje daju mnogo mlijeka, moramo uz zadovoljenje energetske potrebe, te potrebe za specifičnim hranjivim tvarima, mineralima i vitaminima, voditi brigu i o nekim drugim faktorima.

U prvom redu hrana mora biti takova da stimulira apetit životinje. Na svu sreću gotovo sva uobičajena krmiva u prehrani muzara posjeduju to svojstvo ukoliko su dobre kvalitete. Među takova vrlo ukusna krmiva možemo ubrojiti: kukuruznu silažu, dobro sijeno leguminoza, korjenjače i svježnu - zelenu hranu, žitarice (osim raži), rezance šećerne repe, pšenične posije, melasu, sojinu sačmu i dr.

Ukusniji će naravno biti obrok sastavljen od nekoliko odgovarajućih krmiva, nego jednostrana prehrana sa svega 1-2 krmiva. Ukusnost hrane i apetit djeluje povoljno ukoliko je ista sočna.

Zato zelena mlada pašna, silaža i korjenjače u pravilu stimuliraju konzumiranje hrane. Hrana ne smije, kako smo već rekli, biti ni suviše voluminozna, jer tada ujedno ograničavamo konzumiranje hranjivih tvari. Stoga visokoproduktivne muzare ne možemo hraniti samo pašom, sijenom i silažom, nego je potrebno davati i koncentrate.

Obrok visokoproduktivnih muzara mora da bude u neznatnoj mjeri laksativan. Takovo djelovanje ima npr. sijeno leguminoza, lanene uljane pogače, pšenične posije, melasa, korjenjače i svježa zelena krma, te kukuruzna silaža. Naprotiv opstipativno djeluju većina sijena (izuzev sijena leguminoza) kukuruzovina i slame žitarica.

Krmiva moraju biti odlične kvalitete i nepokvarena. Pljesniva, uparena ili fermentirajuća hrana, kao i svježe sijeno ili silaža mogu djelovati nepovoljno na apetit ili uzrokovati ozbiljna oboljenja.

Promjene krmiva ne smiju se vršiti naglo, nego postepeno, jer u protivnom slučaju može doći do indigestija, dijareja ili drugih štetnih posljedica.

Hrana ne smije nadalje djelovati nepovoljno na miris i okus mlijeka. Stoga se krmiva, koja imaju takvo djelovanje, ne smiju davati neposredno prije mužnje.

Konačno obrok mora biti i ekonomičan. Kako cijene pojedinim krmivima variraju jednako kao i cijene mlijeku i maslacu, to moramo i o tom faktoru voditi računa pri prehrani krava muzara.

Nikola Jagačić dipl.ing.agr.